

УДК 339.727.22

Глінчук Т. Ю.,*студентка, Національний університет "Острозька академія"**Науковий керівник:**викл. Клебан Ю.В.*

ПРИЧИНИ СТВОРЕННЯ КОМПАНІЙ З ІНОЗЕМНИМ КАПІТАЛОМ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Залучення іноземного капіталу є важливим фактором розвитку будь-якої економічної системи. У період фінансової кризи, яку переживає увесь світ, для підтримання національних економік не вистачає саме інвестиційних ресурсів. Тому аналіз причин створення компаній з іноземним капіталом буде актуальним при розробці стратегії залучення іноземних інвестицій в економіку України.

Початковим етапом дослідження є виділення двох блоків факторів, які впливають на прийняття рішення про створення компаній з іноземним капіталом. Першим блоком є фактори локалізаційного вибору, до них належать такі: зниження затрат, ринковий попит, людський капітал/знання, інфраструктура, преференційна політика/субсидювання, близькість до замовника/постачальника, близькість до інших іноземних компаній з країни походження тієї ж фірми, близькість до компаній з того ж самого сектору економіки, що і та ж фірма, близькість до кордону з ЄС. Другий блок факторів включає наступні фактори якості інституційного середовища: верховенство закону та права, захист прав фізичної власності, захист прав інтелектуальної власності, надійність усних домовленостей, підтримка центрального уряду, підтримка органів регіонального та / чи місцевого самоврядування.

В основі дослідження використовуються дані опитування 153-х іноземних компаній/ українських компаній з іноземним капіталом, яке проводиться у 2011 році в рамках проекту SEARCH "Обмін активами знань: міжрегіонально згуртовані сусідні регіони".

Для дослідження причин створення компаній з іноземним капіталом на території України було використано метод експертних оцінок, а саме, метод попарних порівнянь. Цей метод дозволяє отрима-

ти вагові коефіцієнти факторів, що оцінюються, а також визначити узгодженість суджень експертної групи.

Спочатку оцінимо важливість факторів локалізаційного вибору. Найбільш важливим для іноземних компаній і компаній з іноземним капіталом на території України є ринковий попит, його частка серед інших факторів є найбільшою і становить 26%. Зниження затрат знаходиться на другому місці, і частка цього чинника становить 21%. На третьому місці знаходиться фактор близькості до замовника/постачальника, його частка становить 10%. Близькість до компаній з того ж самого сектору економіки і преференційна політика відіграють найменшу роль серед факторів даного блоку, їхні оцінки становлять 5,4% і 4,6% відповідно.

Тепер оцінимо фактори інституційного середовища. Найвище експерти оцінили верховенство закону і права та захист прав фізичної власності, їхні оцінки відповідно становлять 27% і 23%. Найменшою є оцінка фактору підтримки центрального уряду, яка склала 6%.

На наступному етапі проводиться перевірка узгодженості думок експертів, оскільки потрібно визначити чи можна результати експертних оцінок використовувати для певного явища і чи є вони адекватними явищу.

В цілому узгодженість думок експертної групи прийнято оцінювати за допомогою дисперсійного коефіцієнта конкордації. Коефіцієнт конкордації лежить у межах від 0 до 1 і чим він більший до 1-цім тим більше співпадають думки експертів.

Нульовою гіпотезою буде твердження про те, що судження експертів відрізняються, тобто коефіцієнт конкордації дорівнює нулю: $H_0: W=0$. Відповідно альтернативна буде про те, що думки експертів збігаються: $H_1: W \neq 0$.

Отож, дисперсійний коефіцієнт конкордації для факторів локалізаційного вибору становитиме 0,6. Це означає, що судження експертів узгоджені на 60%.

Дисперсійний коефіцієнт конкордації для факторів якості інституційного середовища становитиме 0,63, це свідчить, що судження експертів щодо надання факторам певних ваг, узгоджені на 63%.

Оскільки даний коефіцієнт є випадковою величиною, то є потреба перевірити його значущість за допомогою критерію Пірсона. Порівняємо розрахункове значення χ^2 з табличним для першої групи факторів: оскільки $\chi^2 = 33 > \chi^2_{\text{табл}} = 20,1 (\alpha = 0,01; n = 8)$, то з рівнем значимості 1% ми відкидаємо нульову гіпотезу і визнаємо що думки експертів є достатньо узгодженими.

Перевірка значущості коефіцієнта конкордації для факторів інституційного середовища показала такі ж результати: $\chi^2 = 22,18 > 15,08 = \chi^2_{табл}$ ($\alpha = 0,01$; $n = 5$). Це вказує, що з рівнем значимості 1% ми відкидаємо нульову гіпотезу і визнаємо що думки експертів є достатньо узгодженими. А тому їхні оцінки є адекватними дійсності.

Таким чином, проаналізувавши оцінки експертів, можна сказати, що серед факторів локалізаційного вибору найважливішими були зниження затрат і ринковий попит. А найменш важливими – преференційна політика і близькість до компаній з того ж самого сектору економіки. Щодо факторів якості інституційного середовища, то найважливішими серед них були верховенство закону і права та захист прав фізичної власності. А найменш важливим для експертів був фактор підтримки центрального уряду.

Сформована група експертів має узгоджені судження щодо вагомості факторів локалізаційного вибору і факторів якості інституційного середовища, а тому їхні оцінки можуть бути використані в подальших дослідженнях.

Література:

1. Дука А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування : навч. посіб. / А. П. Дука. – 2-е вид. – К. : Каравела, 2008. – 432 с.
2. Гриньова В.М., Корда В.О., Лепейко Т.І., Корда О.П. Інвестування: Підручник – К.: Знання, 2008. – 452 с., с.236.
3. Тинякова В.І. Математичні методи обробки експертної інформації. Навч. посібник/ Тинякова В.І. – Вороніж: Вороніжський державний університет, 2006, с.67.
4. Kudina, Alina. 1999. “The Motives for Foreign Direct Investment in Ukraine.” Master’s Thesis, mimeo., EERC-Kyiv.